

Prof. Joseph Kessels vraagt om

Jeugd moet zin krijgen

Prof. Kessels: "Sluit aan bij de belevingswereld van de werknemer, de student en de leerling."

Het Nederlandse onderwijs lijkt in een diepe crisis te zijn beland. De schooluitval is extreem hoog en voor een deel van de docenten is lesgeven verworden tot een soort bezigheidstherapie voor de jeugd die wel is komen opdagen. Er is zelfs een parlementair onderzoek aangekondigd naar de onderwijsvernieuwingen die de afgelopen decennia zijn doorgevoerd. Het 'nieuwe leren' wordt verguisd en alom wordt geroepen om de terugkeer van de MAVO en de LTS. Voor Joseph Kessels, Dean van TSM Business School, hoogleraar Human Resource Development aan de UT, maar volgens velen vooral een goeroe in onderwijsland, liggen de oorzaken dieper. "We moeten meer begrip opbrengen voor de leefomgeving van de hedendaagse jeugd en hen

door extra aandacht motiveren om zich in te zetten voor de eigen toekomst." Onder de veelzeggende titel 'Je kunt niet slim zijn tegen je zin' bracht hij veel IKT-ers tot nadenken.

(door Niko Wind)

"De werknemers zijn veranderd. Ze willen meer verantwoordelijkheid nemen en storen zich steeds minder aan de grenzen van het bedrijf waarvoor ze werken. Zij trekken zich niet zo veel aan van klassieke organisaties; ze werken met deskundige collega's in informele netwerken en ontwikkelen zich continu. Zij hebben veel meer oog voor zaken als maatschappelijk verantwoord ondernemen en worden ook

meer aandacht voor veranderende jeugd

om slim te worden

minder gedreven door geld alleen. Nieuwe mensen, die door mooie reclamepraatjes naar een baan worden gelokt, zijn direct weer weg als ze merken dat de werkelijkheid totaal anders is. Ook als ze op hun nieuwe werkplek weinig kunnen leren, zijn ze snel weer vertrokken." Dat is, volgens Joseph Kessels, voor veel werkgevers nieuw en onwennig, maar in de strijd om talent zullen ze daar wél op moeten inspelen. We moeten medewerkers de kans geven om zich te ontwikkelen en de werkplekken zo inrichten dat dit proces mogelijk is." De aanvoer van dat nieuwe talent verloopt echter stroef en staat haaks op de grote behoefte aan hoog opgeleid personeel dat uitdagingen zoekt. "Aan mensen die tien jaar hetzelfde werk doen en daarna uitgeblust zijn, hebben we niets. Dat is compleet anders dan de huidige praktijk, waarbij vaak alleen naar efficiency op de korte termijn wordt gekeken. Het eenvoudige werk verdwijnt naar het Verre Oosten. Wij zullen het van onze kennis, creativiteit en innovativiteit moeten hebben en daar heb je een open werkomgeving voor nodig."

Onderwijs als hinderlijke onderbreking

"Onze generatie is opgevoed in de sfeer van hard aanpakken en ambitie met als doel een goede loopbaan en meer aanzien. Voor de huidige jeugd liggen de zaken totaal anders. Zij vinden andere dingen belangrijker. Voor hen is onderwijs maar één aspectje van het leven. Zij hebben een totaal andere leefwereld dan de meeste docenten die voor de klas staan. Voor ons was de schoolperiode een heel belangrijk deel van je leven. Voor veel jongeren is de school meer een hinderlijke onderbreking van het echte leven dat zich onder meer afspeelt in de disco en in chatboxen." We kunnen, volgens Joseph Kessels, deze jeugd niet dwingen om slim te worden. We moeten hen op een andere manier stimuleren. "Alles draait daarbij om aandacht en betrokkenheid. De enorme schaalvergroting in het onderwijs is misschien één van de oorzaken van de hoge uitval in de scholen." Naast de terugkeer naar kleine, persoonlijke schoolgemeenschappen is één van de mogelijkheden om dit te doorbreken het 'Het nieuwe leren'; al besef hij maar al te goed dat er slechts weinigen zijn die écht weten wat daarmee wordt bedoeld. "Competentiegericht onderwijs is niet alleen het aanleren van sociale vaardigheden. In tegendeel, het is vooral óók het eigen maken van kennis en het toepassen daarvan." Ook de klachten van leerlingen en studenten dat ze zo weinig contact hebben met docenten heeft, volgens hem, niets te maken met competentiegericht onderwijs of met het Nieuwe Leren, maar is het gevolg van de slechte organisatie binnen het onderwijs. "Dat is de kern van het probleem. Niet de wijze waarop de lesstof wordt aangeboden."

Leven in netwerken

De huidige jeugd wil samenwerken en communiceren en daarvoor is contact nodig. Dat gebeurt in hun 'normale' leven en dat willen ze ook op school. De jeugd wil op een zinvolle manier met hun tijd omgaan en dingen doen. Ze leven in zoveel netwerken waar wij amper het bestaan van weten. Het netwerk 'school' moet daarmee concurreren. Het is belangrijk dat ze begrijpen dat ze iets moeten leren en vooral waarom ze bepaalde dingen moeten leren. "De oudere generaties hebben geknokt om later respect te verdienen. Wij noemen dat ambitie. De huidige jeugd wil nu al met respect

behandeld worden en wil op een eigen wijze een levenspad uitstippelen. Onderwijs kán daarin een rol spelen." Er zijn experimenten met scholen zonder huiswerk, waarbij leerlingen gedurende de dag worden begeleid door een groep docenten, die de leerlingen tot vier uur 's middags lesgeven, begeleiden en helpen met het huiswerk. Deze vorm van teamteaching blijkt zeer succesvol, al hebben deze leerlingen wél problemen als ze daarna naar een 'ouderwetse' school overstappen. "Een voorwaarde is uiteraard voldoende en gemotiveerd onderwijzend personeel. Dus vooral een betere organisatie binnen de school."

Prof. Kessels wijt de problemen met de PABO-studenten die niet zouden kunnen rekenen en spellen, voor een goed deel aan de manier waarop in het middelbaar onderwijs les wordt gegeven. "Het gaat om vaardigheden die ze in het basisonderwijs hebben aangeleerd, maar die niet zijn bijgehouden. En als je dat vier of vijf jaar lang niet bijhoudt, is het weg." Een leraar aardrijkskunde mag dan wel niet mogen beoordelen op taalfouten; hij zal deze wel moeten aanwijzen en met de leerling bespreken! "Belangrijk is dat je het bijhouden van deze bekwaamheden in zinvolle opdrachten moet onderbrengen. Dus vraagstukken waarbij ze merken dat het met goed gebruiken van taal en rekenen beter gaat."

Leren en werken

Een belangrijk punt is ook de soepele overgang van leren naar werken. In het verleden was er een strikte scheiding, nu vloeit dat steeds gemakkelijker in elkaar over. In het MBO is men daarmee het verste. Een groot deel van de leerlingen volgt een BBL-traject met één dag op school en vier dagen in het bedrijf. Het HBO volgt op afstand. "De MKB-route, die tien jaar geleden door Theodor van der Velde vanuit Twente werd geïnitieerd, kwam voor velen misschien nog wat vroeg, maar het heeft wel een impuls gegeven aan het duaal leren, en is nu ook landelijk een groot succes." Alleen het WO blijft achter. Daar wordt krampachtig vastgehouden aan de scheiding tussen onderwijs en de beroepspraktijk, waarschijnlijk omdat de universiteiten daardoor te veel op het HBO zouden gaan lijken. "Deze afzondering van de realiteit is echter niet handig in een kennismaatschappij." Dit klemt temeer omdat de studenten, door de strakke studiefinanciering weinig of geen tijd meer hebben om zich breed en sociaal te ontwikkelen in de context van hun studie. Dus om andere noodzakelijke competenties te ontwikkelen." Dat is, volgens Joseph Kessels, één van de vele pijnpunten van de efficiency-slagen, die de laatste tijd zijn doorgevoerd. "De studenten moeten in vier jaar tijd de studiepunten verzamelen en komen dan, met een diploma in de hand, in een maatschappij die ze niet kennen en waarvoor ze de competenties niet hebben om er echt goed in te kunnen functioneren. Het mooie van het werk van TSM Business School is, dat we de gelegenheid hebben om naast de kennismatjes ook veel aandacht te besteden aan persoonlijke ontwikkeling op het gebied van leiderschap en ondernemerschap. Samen met bedrijven en instellingen zoeken onze studenten naar mogelijkheden om te innoveren, veelal met een perspectief op duurzame ontwikkeling. Dat geeft een zinvolle betekenis aan het studeren en is direct relevant voor het dagelijkse werk." ■